

Дмитро ДЕСЯТЕРИК

ТРОХИ СМІХУ ЗА ШИРОКОЮ ВОДОЮ

Ксеня Ніколаєва, Володимир Горянський, Віталій Лінецький та Олександр Гетьманський у виставі "Комедія про принадність гріха".

У неосяжних, перепалених сонцем степах Східного Казахстану навесні відбувається диво. На сірому, сирітському, сухому ґрунті рівної, мов стіл, Бетпак-Доли після травневих дощів раптом прокльовуються, виростають суцвіття диких тюльпанів, мов мініатюрні денні вогнища, то тут, то там, далеко одне від одного, немов живі острівці, спалахують білим, червоним, жовтим осяянням. Маленькі, барвисті, немов степовий світанок, квіти мерехтять серед спеки і скорпіонів прекрасною ілюзією. Тоді можна зрозуміти, який це гарний - до захвату - край.

Кожний театр має свій ландшафт, що складається і з інтер'єру фойє, і залу, і манери акторської гри, і тих вистав, що приваблюють або залишають байдужою публіку. Можна вдатися до дещо ризикованих географічних аналогій і порівняти, наприклад, Національний театр імені І.Франка з дібровою, а ТЮГ із напіввисохлим озером серед бузкових хащів. На відміну від інших столичних театрів, Київський театр драми і комедії міститься на Сході, на лівому березі Дніпра. Аналогія з сухим степом, яка напрошується, була б не дуже вдалою. Хоча саме таке, пустельне враження справляв цей театр на критика-початківця, абітурієнта, ще не так давно - у 1993-1994 роках. Майже не було

прем'єр, досить незатишний зал рідко заповнювався, і щось важке, мов степовий пил, відчувалося в атмосфері. Втім, на те були об'єктивні причини, котрі поставали з найголовнішої - відсутності незмінного керівника театру Едуарда Митницького. Едуард Маркович на той час керував Академічним російським театром імені Лесі Українки. Хоча Митницькому вдалося оновити репертуар, поставити "Чайку", що вельми нашуміла, і, взагалі, урізноманітнити життя великого колективу, це була важка і невдячна посада. Ясна річ, так не могло тривати довго. Повернення батька-засновника супроводжувалося також активізацією його учнів, групи молодих режисерів. Отже, сьогодні можна говорити про маленький місцевий ренесанс у театрі на Лівому березі, який проходить під знаком усміхненої музи - Талії.

Прем'єри нинішнього року підтверджують це (як, до речі, і нездійснені проекти: зокрема, п'єса "Осінні квіти" молоді Олександри Хребтової, котра поєднує стандартну "лав сторі" з прийомами парадоксально-авангардної драми, вже позначена в афішах як весняна новина, з цілого ряду причин до репертуару не потрапила). Отже, нинішні прем'єри на Лівому березі об'єдналися у комедійній сукупності. А започаткував їх керівник

театру блискучою постановкою трагіко-політичного фарсу "Майн Кампф". За короткий період були здійснені "Дурепа" (комічний детектив), "Комедія про принадність гріха", "Білий джаз Кароліни Ешлі" (трагікомедія), "Трохи вина, або 70 обертів" (комічна вистава у шести новелах). Найцікавіше розглядати три останні, бо вони є показовими у вирішенні й постановочній естетиці.

У театральній розвазі присутні два основних компоненти: скандал і те, що можна схарактеризувати як "красиве життя". Спектакль "Білий джаз Кароліни Ешлі" задуманий був для того, щоб розважати насамперед. Сполучення згаданих компонентів у жанровому каноні породжує найчастіше мелодраму. Зовнішні принади милують око, а благополучні скандали у вітальнях підтримують глядацьку зацікавленість. Творці спектаклю визначили його як трагікомедію. Не варто заперечувати. Постановник Олексій Лисовець, узявши за основу п'єсу Сомерсета Моєма "Недосяжна", запропонував свою версію життя ексцентричної Кароліни. Навряд чи джазову. Хоча в музичному вирішенні вистави (О.Лисовець) джаз переважає, його магія імпровізації, несподіваності, його енергетика не здається близькою до цього впізнаного видовища. Скоріше, джаз

тут - заради різноманітності. Історія місіс Ешлі - жінки, яка кохала, та не вийшла заміж за коханого, - викладена через низку збуджених або спокійно уїдлих діалогів, у паузах між танцями, здебільшого сольними (балетмейстер Олена Тичіна). У фіналі танцюють втрьох, але швидко застигають у зойку розпачу.

Танець - завжди вихід прихованого, таємних почуттів, справжнього ества. Та у спектаклі хореографія функціонує як вставний номер. Сам "Білий джаз..." сприймається як вечірка з жартівливими суперечками і помірною випивкою. До того всього багато музики, традиційні для Лісовця танці (згадати хоча б його ж "Бес... конечное путешествие" в тому ж театрі), служниця (Наталка Дубровіна), вбрана "під Індію", елегантні панські костюми. Роботу акторів визначає прагнення до граничного, швидкого комедійного ефекту. Вибір виконавців також підпорядкований цій меті. Центральний персонаж втілений темпераментною Людмилою Лимар, приятеля Кароліни, котрий джентльменствує, грає Микола Бабенко, героя-коханця (збіг з амплуа) Рекса Каннінгхема - Дмитро Лук'янов, подруг місіс Ешлі - характерно подають Неоніла Белецька і Світлана Золотько. Взаємні обміни ущипливими словами справді тримають увагу. Наскільки, втім, повнішим був би розвиток цих характерів у стрімкій дії, у всіх відтінках артистичної пластики. Джаз - штука хороша, але навіщо криком кричати? Фінальне нестямне трьохголосся звучить недоречно у цьому спектаклі. Загальна легковажна незмінність неначе породжується такою ж легковажно-нерухомою декорацією: конструкція, схожа на кістяк вагону (художник - Юрій Ларіонов). Разом з тим, прозорі зависи й білі пуфи зображають якийсь умовний будуар-вітальню. Не дім. У героїв "Білого джазу..." немає дому, як нема, на жаль, і долі. Є хороші костюми, танці і сила-силенна авторської (письменницької) дотепності, за що публіка платить майже аншлаговим визнанням.

Інша прем'єра Театру драми і комедії "Трохи вина, або 70 обертів" (на малій сцені) має підзаголовок "комічна вистава". Проте вона може претендувати на трагікомедію. Саме трагікомедію на теми новел Піранделло здійснив Дмитро Богомазов. Попередня його постановка - "Що завгодно, або Дванадцята ніч" за Шекспіром. У жанрі комедій режисер реалізо-

Віталій Лінецький у виставі "Трохи вина...або 70 обертів". Режисер Д.Богомазов.

вує свій постійний творчий інтерес до смерті в усіх її проявах та мистецьких - сценічних - означеннях. Три актори, яскравого характерного (що важливо!) обдарування, грають голосну ексцентричну виставу без антракту. Героїв-масок втілюють Олександр Гетьманський, Віталій Лінецький, Лев Сомов. Кожен із цих героїв переживає власний скін. Найпомітніший акцент режисури - коло, оберти якого відмірюють час земного існування. Персонажі Піранделло думають і говорять про смерть, потойбічне життя, наявність душі. Жартування зі смертю, як відомо, має місце у давній карнавальній традиції. Такий карнавал намічений у "Трохи вина..." Вистава ґрунтується на матеріалі недраматургійному, певною мірою строкатому; адже не просто утворити з кількох досить різних і своєрідних оповідань єдиний дійовий сценарій. Тому спек-

Сцена з вистави "Комедія про принадність гріха". Режисер Юрій Одинокій. 1995. Київський театр драми і комедії.

Любов СУБОТІНА

“Мовчазна протидія”

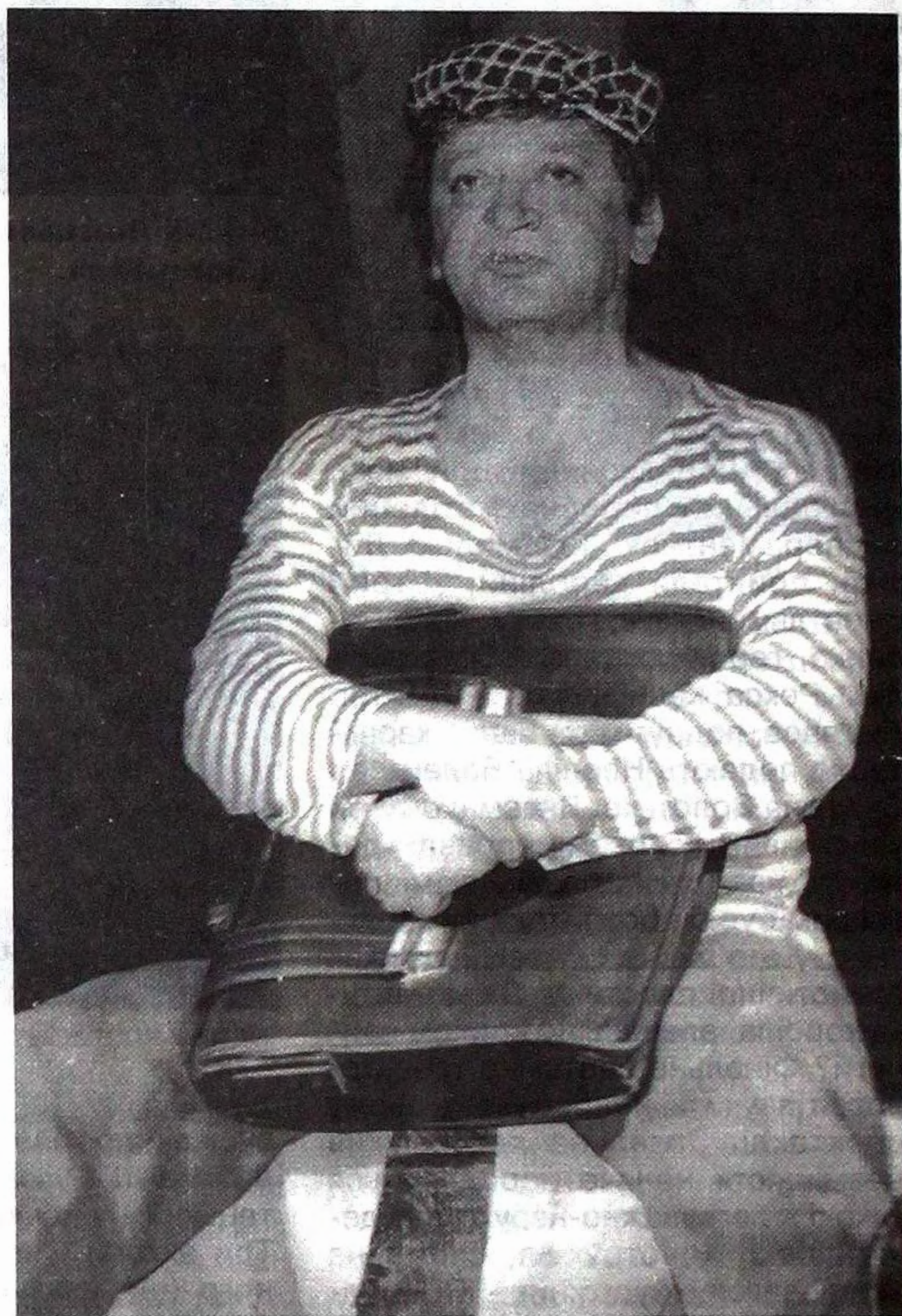
АНАТОЛІЯ ВАСИЛЬЄВА

такль здається дещо крихким композиційно. І все-таки, “Трохи вина, або 70 обертів” добре тримається як цілісна сценічна реальність. Цілісність підтримується обсягом показу - один акт; і це вже концентрує енергію видовища. Вдалим був і розподіл ролей. Три ексцентричних таланти насичують текст бурхливими ескападами, обмінюються психологічними станами й масками. Така взаємна віддача дії, котра відбувається між легкими на підйом акторами, призводить до цікавих парадоксів гри (так, у останній новелі найстарший актор - Олександр Гетьманський - грає... “онука”!) і створює хороший ритм. Спектаклі Дмитра Богомазова можна порівняти з відкритими поганськими капищами, де у веселих іграх відбувається поклоніння божествам останнього порогу і водночас замовляння їх.

Той же склад акторів разом із неперевершеним у гротеску Володимиром Горянським, чие виконання ролі молодого Гітлера у “Майн Кампф” запам’яталося всім, складають рушійне ядро “Комедії про принадність гріха” за знаменитою “Мандрагорою” Макіавеллі, поставленої Юрієм Одиноким. Горянський у ролі месера Нічі демонструє справжній фейєрверк комічних, буфонних, інтонаційних знахідок. Ця постановка стоїть на фундаменті цілої групи акторських талантів. При цьому потворність і деяка патологічність персонажів настійно педалюються не на користь сценічній реалізації. Втім, гротеск має свої закони. Він і раніше посідав у театрі поважне місце, а нині починає займати панівні позиції в репертуарі театру.

Та й чи можна інакше у спектаклі про принадність гріха. У цій виставі гарних, цілком принадних персонажів практично немає, але вони з їх бароковою химерністю запа-м’ятовуються. Мізансцена потворних масок наприкінці вистави несподівана, на межі шоку, добре вигадана, хоча вмотивована не стільки ходом усього спектаклю, скільки його образною системою.

Вистави Лісовця, Богомазова, Одинокого мають успіх у публіки. Вони справді оживляють сценічну обстановку на Лівому березі. З цими прем’єрами на якісно вищий рівень вийшла спільнота комедійних талантів у театрі. Закріплення та розвиток цього успіху - дбайливий клопіт садівника.

Анатолій Васильєв у виставі
“П’ять романсів у старому будинку” за п’єсою В.Арро.

Анатолій Васильєв — актор Київського театру драми і комедії. Учень К.С.Хохлова, він з 1956 року почав працювати у театрі російської драми імені Лесі Українки. Найбільш яскравою в цей період була роль Моїсеева у виставі “Двадцять років тому”.

Потім кілька років у Театрі юного глядача, де актору пощастило зіграти Ромео (на жаль, тільки у 30 років!). Був і довгий час роботи на естраді... І співтворчість з такими майстрами, як В.Оглоблін, М.Мерзлікін, І.Молостова...

У 1978 році А.Васильєв приходить до Київського театру драми і комедії. Сьогодні він зайнятий у спектаклях “П’ять романсів у старому будинку” В.Арро,